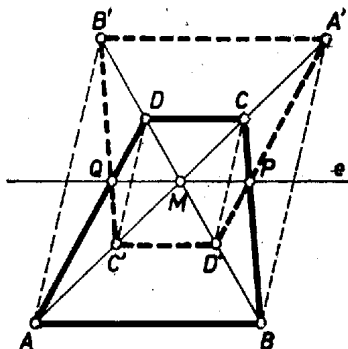

I. megoldás. Megmutatjuk, hogy minden $ABCD = N$ konvex négyszöghöz van kívánt tulajdonságú e egyenes. Legyen N tükörképe az M pontra az $A'B'C'D' = N'$ négyszög. Ha $AM = MC$, akkor az AC átló egyenes megfelel e -nek; mindkét szemközti oldalpárral való metszéspontja A és C , így a feladat állítása is nyilvánvalóan teljesül.

Ha még $BM = MD$ is teljesül, akkor N paralelogramma, minden, az M -en átmenő egyenes megfelel e -nek és világos, hogy mindre teljesül a feladat állítása. Ha $BM \neq MD$, akkor B' és D' közül egyik N belsejében van, a másik rajta kívül, ezért N' határának $AB'C$ és $CD'A$ része közül egyik a végpontjaitól eltekintve N belsejében van, a másik rajta kívül, így AC -n kívül nincs más, e -nek megfelelő egyenes.

Vizsgáljuk a továbbiakban azt az esetet, ha M egyik átlót sem felezi. Válasszuk a betűzést úgy, hogy $AM > CM$ és $BM > DM$ teljesüljön. Ekkor C' , D' , s így az egész köztük levő szakasz N -ben van, az $A'B'$ szakasz N -en kívül van. Az $A'D'$ szakasz metszi a BC szakaszt egy P pontban, mert az $A'B'D'$ háromszög tartalmazza C -t, B viszont a $B'D'$ oldal meghosszabbításán van, $A'B'$ pedig, mint láttuk, N -en kívül (1. ábra).

1. ábra

P tükörképe, Q , rajta van N' -n, mert P az N -en van, és mivel P az N' -n is rajta van, az a pont, aminek ő a tükörképe, vagyis Q , rajta van N -en is. A PQ egyenes tehát alkalmas e -nek, és ez az egyetlen ilyen, mivel P -n és Q -n kívül nincs N és N' kerületének közös pontja.

Azt kell tehát bizonyítanunk, hogy ha PQ metszi az AB , CD oldalak egyikét, akkor metszi a másikat is, és a metszéspontok egymás tükörképei M -re.

e csak akkor nem metszi pl. CD -t, ha párhuzamos vele. Megmutatjuk, hogy ez csak úgy lehetséges, ha e az AB -t sem metszi, azaz ha ezzel is párhuzamos. Tegyük fel, hogy $CD \parallel PQ$, és alkalmazzuk a párhuzamos szelők tételét a CAD és CBD szögekre (1. ábra):

$$\frac{CA}{MA} = \frac{CD}{MQ} = \frac{DC}{MP} = \frac{DB}{MB},$$

a szélső arányokból 1-et-1-et levonva

$$\frac{CA}{MA} - 1 = \frac{CA - MA}{MA} = \frac{CM}{MA} = \frac{DM}{MB},$$

ezek a szakaszok az egymást M -ben metsző AC , BD egyeneseken fekszenek, így valóban $CD \parallel AB$, tehát $PQ \parallel AB$, amint állítottuk.

Itt nem használtuk fel az átlók részeinek nagyságviszonyára vonatkozó fentebbi feltevéseket, ezért bizonyításunk az $AB \parallel PQ$ és $MP = MQ$ feltevésből kiindulva is érvényes. Ezzel a feladat állításának első részét bebizonyítottuk.

Azt is kaptuk, hogy ha a mondott PQ egyenes nem metszi az AB , CD egyenesek egyikét, akkor N trapéz (és a tett korlátozás folytán $AB \neq CD$). Fordítva, ha $AB \parallel CD$ és $AB \neq CD$, akkor $PQ \parallel AB$. Ugyanis az $ABA'B'$ és $C'D'CD$ paralelogrammák hasonló helyzetűek az M középpontra vonatkozóan, így $BA'CD'$ trapéz, és az átlóinak P , valamint szárainak M metszéspontját összekötő e egyenes felezi a BA' , CD' alapokat, tehát az előbbi paralelogrammáknak középvonala.

Eszerint ha N nem trapéz, akkor AB és CD metszik egymást egy T pontban, másrészt PQ metszi AB -t, CD -t egy R , ill. S pontban, és azt kell megmutatnunk, hogy $MR = MS$

Ebből (1) második tagjának hasonló alakítását az 1-es index 2-esre cserélésével kapjuk, a 3. és 4. tagéit pedig az első kettőből a G betűknek F -re cserélésével, ami által kellő egyszerűsítések után (1) a nyilvánvalóan igaz

$$\frac{\sin OHG_1 \triangleleft}{\sin G_1 HG_0 \triangleleft} : \frac{\sin OHG_2 \triangleleft}{\sin G_2 HG_0 \triangleleft} = \frac{\sin OHF_1 \triangleleft}{\sin F_1 HF_0 \triangleleft} : \frac{\sin OHF_2 \triangleleft}{\sin F_2 HF_0 \triangleleft}$$

egyenlőségbe megy át.

Takács László (Sopron, Széchenyi I. Gimn.) és
Mészáros József (Makó, József A. Gimn.)
dolgozatainak felhasználásával és kiegészítésekkel

II. megoldás (vázlat). Az állítás második részét koordináta-geometriai úton bizonyítjuk, támaszkodva az I. megoldás azon részeire, amelyek szerint az $e = PQ$ egyenes általában egyértelműen létezik.

y tengelynek a PQ egyenest, origónak az M pontot választjuk, legyen továbbá P ordinátája $-p$, így Q -é p , az ezeken átmenő oldalegyenesek, valamint az átlók egyenesének egyenlete:

$$\begin{array}{ll} BC : & y = bx - p, \\ BD : & y = nx, \quad (n \neq a, b) \end{array} \qquad \begin{array}{ll} AD : & y = ax + p, \\ AC : & y = mx. \quad (m \neq a, b) \end{array}$$

Így azt kell megmutatnunk, hogy az y tengely és az AB , ill. CD egyenes metszéspontja közti szakaszt M felezi, a két ordináta egymásnak (-1) -szerese.

AD és AC egyenletéből A abszcisszája

$$x_A = \frac{p}{m - a},$$

többi csúcsoét ebből az alábbi helyettesítésekkel kapjuk:

	p	m	a	helyére
C esetében	$-p$	m	b	lép
B esetében	$-p$	n	b	lép
D esetében	p	n	a	lép.

Azt is mondhatjuk, hogy D abszcisszáját B -éből úgy kapjuk, hogy p és b helyére rendre $-p$ -t, a -t írunk. Az ordináta mindig az abszcissza m -szerese, ill. n -szerese.

Általában az $L_1(u_1, v_1)$, $L_2(u_2, v_2)$ pontokkal meghatározott egyenes és az y tengely metszéspontjának ordinátája az

$$y = v_1 + \frac{v_2 - v_1}{u_2 - u_1}(x - u_1), \quad x = 0$$

egyenletrendszerből:

$$v_1 + \frac{v_2 - v_1}{u_2 - u_1}(-u_1) = \frac{u_2 v_1 - u_1 v_2}{u_2 - u_1}.$$

Legyen itt $L_1 = A$, $L_2 = B$, így az AB oldalegyenes és a PQ egyenes R metszéspontjának ordinátája, a fentiek felhasználásával:

$$\begin{aligned} \frac{u_2 m u_1 - u_1 n u_2}{u_2 - u_1} &= \frac{(m - n) u_1 u_2}{u_2 - u_1} = \frac{m - n}{\frac{1}{u_1} - \frac{1}{u_2}} = \\ &= \frac{m - n}{\frac{m - a}{p} + \frac{n - b}{p}} = \frac{(m - n)p}{(m + n) - (a + b)}. \end{aligned}$$

Ebből könnyen megkapjuk a CD egyenes y tengelyen levő S pontjának ordinátáját, A helyére C -t és B helyére D -t írva, ugyanis – mint láttuk – eközben p helyére mindkét helyettesítés miatt $-p$ lép, a másik helyettesítés viszont – ti. a helyére b , ill. b helyére a – egymástól független. Így S ordinátája

$$\frac{(m - n)(-p)}{(m + n) - (b + a)},$$

és ez az előrebocsátott megjegyzés szerint az állítást igazolja.

Itt nem volt célunk annak elemzése, hogy a metszéspontok milyen a , b , m , n értékrendszerek esetén léteznek. Azt mindenesetre látjuk, hogy S létezésének feltételei ugyanazok, mint R létezésének feltételei. Ezzel teljesítettük kitűzött célunkat.